

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΑΡΩΓΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Ἡ Ἱατρικὴ Ἐκπαίδευση στὸ ἐδώλιο τοῦ κατηγορουμένου

Ἰπὸ τῆς Κυρίας ΒΙΡΓΙΝΙΑΣ ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ - ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ

Πρὸ ὀλίγων μηνῶν εἶχα τὴν μεγάλη τύχη νὰ παρευρίσκωμαι μάρτυρας τῆς πιὸ κρίσιμης φάσης ἐνὸς ὠραίου ἀλλὰ δραματικοῦ ἀγῶνος, ποῦ ἄρχισε πρὶν ἓνα χρόνο.

Τὸ θέμα τοῦ δράματος εἶναι «ἡ Ἱατρικὴ ἐπιστῆμη στὴν Ἑλλάδα». Πρωταγωνισταί, ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ μιὰ ὁμάδα νέων ὑψηγῆτῶν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη καθηγηταί τῆς ἱατρικῆς σχολῆς. Στὴν σύγχρονη αὐτὴ τραγωδία δὲν λείπει ὁ χορὸς. Εἶναι κι' ἐδῶ ὁ λαὸς μὲ τὸ παράπονο καὶ τὴν ὀργή του, ποῦ ὑπῆρξε καὶ ἡ κινητήριος δύναμη τῶν ὑψηγῆτῶν.

Πρὶν δύο χρόνια στὴν πλατεία Ρηγίλλης στὴ μέση τῆς Ἀθήνας ἐπεφτε νεκρὸς ὁ Ν. Γιαννόπουλος, ἓνας ὑψηγητῆς γιαιτρός, ἀπ' τοὺς πιὸ καλοὺς, σὰν ἄνθρωπος καὶ σὰν ἐπιστῆμονας. Ἡ σφαῖρα ἐνὸς ἀγανακτισμένου συζύγου, ποῦ εἶχε χάσει τὴν γυναίκα του μιὰ μέρα πρὶν στὸν «Εὐαγγελισμό» ἦταν ἡ αἰτία αὐτοῦ τοῦ ἀδικου σκοτωμοῦ. Ὁ γιαιτρός ὅπως ἀποδείχτηκε εἶχε κάνει τὸ καθῆκον του.

Ἡ Ἀθήνα ἀναστατώθηκε ἀλλὰ περισσότερο ἀκόμα οἱ συνάδελφοί του ὑψηγητῆς καὶ μεγάλο μέρος τοῦ ἱατρικοῦ κόσμου. Ἡ πιὸ συνταρακτικὴ ὁμωσ ἀποκάλυψη γιὰ τοὺς γιαιτροὺς καὶ γιὰ ὄλους μας ἦταν ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη δικαιολόγησε σχεδὸν τὴν ἐγκληματικὴ αὐτὴ πράξη ἐνὸς παράφρονος πιστεύοντας ὅτι ἡ ἱατρικὴ περίθαλψη χωλαίνει ἐγκληματικὰ στὴν Ἑλλάδα.

Τὰ κρούσματα ἀγανακτήσεως πολλαπλασιάστηκαν ἀπὸ τότε. Δίκαιη ἦ ἀδικη, ἡ ὀργὴ τοῦ κόσμου ξεσποῦσε πάνω στοὺς γιαιτροὺς παντοῦ στὴν Ἑλλάδα.

Τὸ μήνυμα συνεκίνησε, ὅπως ἦταν φυσικό, φωτισμένους ἐπιστῆμονες—γαιτροὺς καὶ μιὰ ὁμάδα ἀπ' τοὺς πιὸ μαχητικούς, ἀνέλαβε τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος στὶς ρίζες του. Ἀποφάσισαν νὰ προσφέρουν τὶς ἐλεύθερες ὥρες τους γιὰ τὴν ἀνύψωση τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου.

Συσκέψεις ἀτέλειωτες κατέληξαν στὴν σύσταση τῆς Ἐταιρίας Ἱατρικῶν Σπουδῶν. Πρῶτος στόχος ἡ ἔκδοση ἐνημερωτικοῦ ἱατρικοῦ περιοδικοῦ, δευτέρως, ἡ ὀργάνωση διαλέξεων καὶ συζητήσεων στὴν ἐπαρχία πάνω σὲ ἱατρικὰ θέματα.

Μέσα σὲ δύο χρόνια πραγματοποιήσαν ὀκτῶ ἐξορμήσεις στὴν ἐπαρχία, ἀβοηθήτοι οἰκονομικῶς, καθοδηγούμενοι ἀποκλειστικά ἀπὸ τὸ συναίσθημα εὐθύνης πρὸς τὸν ἄνθρωπο, τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴ χώρα τους. Τὴν περασμένη ἀνοιξη ὀργάνωσαν μὲ τὴν βοήθεια τῆς Καρδιολογικῆς Ἑταιρείας ἓνα συμπόσιο στὴν Ἀθήνα, πάνω στὴν ὀργάνωση τῶν νοσοκομείων.

Ἐντύπωση τοὺς ἔκανε ἡ δίψα τῶν γιατρῶν στὴν ἐπαρχία γιὰ γνώσεις; Ἀπόδειξη ὅτι οἱ συζητήσεις, σχεδιασμένες γιὰ 2 ὥρες, διαρκοῦσαν μερικές φορές 6-7 ὥρες. Τὸ δὲ περιοδικὸ ἂν καὶ καινούργιο ἔχει φθάσει τοὺς 3.000 συνδρομητές, ξεπέρασε δηλαδὴ ὅλα τὰ ἄλλα ἱατρικὰ περιοδικὰ κατὰ πολὺ ἀρχαιότερά τους.

Ἐγκαταλελειμμένοι στὴν τύχη τους ἀπὸ τ' ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα ἀπ' τὴ στιγμή πού παίρνουν τὸ περίφημο πτυχίο στὰ χέρια, ἔχουν «ὡς μόνους βοηθούς τους, πού τοὺς κατατοπίζουν γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς ἱατρικῆς, τὰ διάφορα διαφημιστικὰ φυλλάδια τῶν φαρμακευτικῶν οἰκῶν» ὅπως λέγει ὁ ὑφηγητὴς κ. Παπασταμάτης. «Λίγα ἑλληνικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα γρήγορα παληώνουν, λίγες ἀνεξέλεγκτες μεταφράσεις ξένων βιβλίων καὶ περιοδικὰ μὲ ἐλάχιστη καὶ ἐνημερωτικὴ ὕλη. Κανεὶς ποτὲ δὲν σκέφτηκε νὰ πάη νὰ τὸν δῆ, οὐδέποτε ὁ Σύλλογός του ἐνδιαφέρθηκε γιὰ κάποια ἐπιστημονικὴ δραστηριότητα καὶ σπανίως ἢ ποτὲ τὸ Γενικὸ Νοσοκομεῖο τῆς περιφερείας του ὀργάνωσε κάποια ἐπιστημονικὴ ἐκδήλωση καὶ τὸν κάλεσε νὰ συμμετάσχη».

Στὶς περιόδους αὐτὲς ἀποκρυστάλλωσαν τὴν γνώμη ὅτι καμμιά προσπάθεια δὲν θὰ ἔχη ἀποτελέσματα ἂν δὲν καλλιτερεύση καὶ δὲν ἐκσυγχρονισθῆ ἡ ἱατρικὴ ἐκπαίδευση.

Διαμάχη Ἑταιρείας καὶ Πανεπιστημίου

Ἡ διαπίστωση δὲν ἦταν πρωτότυπη. Οἱ πιὸ πολλές χώρες μελετοῦν καὶ ἀναμορφώνουν τὰ προγράμματά τους γιὰ νὰ ἀνταποκριθοῦν στὶς νέες ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου.

Οἱ διεθνεῖς ὀργανισμοὶ καὶ οἱ ἱατρικοὶ σύλλογοι ἐξεδήλωσαν ἐπανειλημμένα τὸ ἐνδιαφέρον τους. Ὁργανώθηκαν πολλὰ διεθνεῖ συνέδρια μὲ θέμα τὴν ἱατρικὴ ἐκπαίδευση, ὅπου μετέχουν πολλές χώρες, εἰδικὲς ἔδρες γιὰ ἱατρικὴ ἐκπαίδευση ἰδρύθηκαν σὲ διάφορα Πανεπιστήμια καὶ ἑκατοντάδες ἄρθρων καὶ μελέτες γράφηκαν πάνω στὸ θέμα.

Ἀπ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἐκδηλώσεις, ὅπως διεπίστωσε ὁ πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας ἱατρικῶν Σπουδῶν κ. Σπύρος Δοξιάδης, ἡ χώρα μας ἔλλειπε. Ἀποφάσισε λοιπὸν ἡ Ἑταιρεία νὰ δώσῃ τὸ παρὼν καὶ νὰ ταράξῃ τὰ τελματωμένα νερά.

Πατοῦσαν ὁμως ξένα χωράφια, πού ἀπὸ 130 χρόνια—ἀπὸ τὴν ἴδρυση τοῦ Πανεπιστημίου μας— θεωρήθηκαν ἀποκλειστικὴ περιοχὴ τῶν καθηγητῶν.

Ἀπαράδεκτη ἔλλειψη σεβασμοῦ πρὸς τὴν σχολὴ θεωρήθηκε ἀπὸ τοὺς καθηγητὲς ἡ δημοσίαι συζήτηση τοῦ θέματος, ὅταν τὸν περασμένο Ἰούνιο ἡ Ἑταιρεία ἱατρικῶν Σπουδῶν, προσκάλεσε ξένους καθηγητὲς νὰ συνεισφέρουν

μέ την πείρα και τις γνώσεις τους στο συμπόσιο που ὀργάνωσαν.

Οὔτε ἀπάντησαν στήν πρόσκληση (ἡ Σχολή Θεσσαλονίκης ἀπάντησε εὐγενικά ὄχι ὁμως και ἐποικοδομητικά). Ἄλλά οἱ «ἀντάρτες» προχώρησαν. Καί στις 25-26 Σεπτεμβρίου μία αἴθουσα τοῦ «Χίλτον» φιλοξένησε τήν πρώτη δημοσία συζήτηση πάνω στο μέλλον τῆς ἰατρικῆς ἐκπαίδευσης στή χώρα μας.

Τό θεώρησαν καθῆκον τους και δικαίωμά τους ὡς ὑπεύθυνοι ἐπιστήμονες και πολίτες νά παρουσιάσουν τις σκέψεις τους.

Δέν ἐμπιστεύονται τις συζητήσεις πίσω ἀπό κλειστές πόρτες. Ἀνήσυχτοι, ἀνυπόμονοι νά ἀντιμετωπίσουν τό γρηγορότερο τὰ προβλήματα τους δέν ἄκουσαν τις παρακλήσεις 4-5 καθηγητῶν τους, πού φοβόντουσαν ὅτι ἂν ἐπραγματοποιεῖτο τό σχέδιο αὐτό θά ἐμειώνετο τό γόητρο τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἐπαγγέλματος. Οἱ καθηγηταί αὐτοί εἶχαν κάθε δικαίωμα νά κάνουν τήν παράκληση αὐτή.

Ἐπί χρόνια τώρα ἐβλεπαν τήν κατάσταση νά χειροτερεύη στο ἀνώτερο ἴδρυμα πού ἀγαποῦσαν. Ἐβλεπαν μέ πόνο, ὅπως ὁ καθηγητής Λοῦρος λέει στήν μελέτη, πού μόλις κυκλοφόρησε πάνω στήν ἰατρική ἐκπαίδευση, ὅτι «τό Πανεπιστήμιο ἐγήρασε χωρίς πραγματικά νά ὠριμάσει».

Καθένας ἀπ' αὐτούς σεβόμενος τό λειτουργημά του προσπάθησε και ἐπέτυχε στόν τομέα του, νά πραγματοποιήσῃ ἕνα ἔργο. Μάρτυρες ὀλοφάνεροι αὐτοῦ τοῦ μοναχικοῦ και ἀπελπη ἀγῶνα εἶναι τό Μαιευτήριο και Θεραπευτήριον «Ἀλέξανδρος» και ἡ «Παιδιατρική Σχολή» γιά νά ἀναφέρω τά πιό ζωντανά μνημεῖα.

Οἱ ἀληθινά φωτισμένοι αὐτοί καθηγηταί, μέ τό ἔργο τους ὡς ἀπόδειξη τῆς ἀξίας τους κι' ὄχι μόνον στόν τίτλο, πίστεψαν ὅτι σιγά-σιγά μέ τόν καιρό θά ἐπειθαν τήν σχολή και τις ἄλλες ἀρχές γιά τήν ἀνάγκη μεταρρυθμίσεως.

Ἐκαναν ὁμως ἕνα ἐκπληκτικό γιά γιατροῦς λάθος. Ἀντλησαν τήν αἰσιοδοξία τους ἀπό τήν γιαιτρεία μερικῶν ἀρρωστημένων μελῶν ἑνός σώματος πού ὑπέφερε ἀπό γενική μόλυνση. Καί πάλι ὁμως σέ στιγμές πού ξέφευγαν ἀπό τὰ δικά τους ἐπί μέρους προβλήματα, ξεσποῦσε ἡ ἀγανάκτησή τους και φώναζαν πῶς «οἱ διπλωματοῦχοι, λόγω ἀτελεστάτης ἐκπαίδεῦσεως, ἀποβαίνουν ἐπιζήμιοι διά τήν ζῶνῃν και ὑγείαν τῶν πολιτῶν».

Ἐομως τὰ ὑπομνήματα και ξεσπάσματα τους ἔμεναν χωρίς ἀνταπόκριση. Ἡ πλειοψηφία τῆς σχολῆς ἀδιαφοροῦσε. Κι' οὔτε ἡ φωνή τοῦ κόσμου ἔφτανε στ' αὐτιά τους. Καμμιά φορά καθησύχαζαν τήν συνειδησή τους μέ κανένα ὑπόμνημα πρὸς τό Ὑπουργεῖο ἀλλά ἀδιαφοροῦσαν γιά τήν τύχη τους. Γι' αὐτό κι' οἱ ὑφηγηταί ἀντάρτες δέν περίμεναν. Δέν ἔδωσαν πιά καμμιά διογρία πρὶν ἀρχίσουν τήν μάχη. Ἄν στ' ἀλήθεια ἡ σχολή ἤξερε τό πρόβλημα, λένε, γιαιτί δέν ἔκαναν αὐτό πού ἔπρεπε ἀπό τόσον καιρό. Γιαιτί δέν ἐκουγγρόνισε τό πρόγραμμα, γιαιτί δέν ἔφτιαξε βιβλιοθήκες γιά τους φοιτητάς (τά χρήματα ἀπό δωρεές ὑπάρχουν πρὸ πολλοῦ), γιαιτί δέν ἔκαναν νέα ἐργαστήρια γιαιτί δέχθηκαν τους ὑπεραριθμούς φοιτητάς πού τους στέλνουν οἱ ἀδαεῖς

καί ἀνεύθυνοι πολιτικοί —ἀφοῦ ξέρουν ὅτι τὸ πτυχίον πού θά πάρουν τὰ παι-
διὰ αὐτὰ εἶναι ἓνα δίπλωμα πρὸς ἐπαγγελματικὸ ἔγκλημα.

Μὲ τὴν σκέψη αὐτὴ φτάσαμε στὸ «κατηγορῶ» τῆς 24ης καὶ 25ης
Σεπτεμβρίου. Παρόντες πλῆθος ἱατρικοῦ καὶ πολιτικοῦ κόσμου καὶ τέσσερις
καθηγηταί. Δύο ἀπ' αὐτοὺς θά διεδραμάτιζαν δραματικὸ ρόλο.

Τὸ «κατηγορῶ» ὑψώθηκε μὲ δριμύτητα. Ἐνδιαφέρει ὅλους τοὺς πολίτες
γιατὶ ἦταν ἀποτέλεσμα ἀληθινῆς δημοκρατικῆς συμπεριφορᾶς. Δὲν ἦταν ἓνα
ἀνεύθυνο ὀχλοκρατικὸ κατηγορῶ. Οἱ κατήγοροι εἶχαν ἐτοιμασθῆ γιὰ ἐπικοι-
δομητικὴ ἐργασία.

«Σὰς συγχαίρω γιὰ τὸν ἐνθουσιασμό σας καὶ τὴν μαχητικότητά σας»,
εἶπε στὸ τέλος ὁ καθηγητὴς Βαλαώρας, «μακάρι ἡ ἡλικία μου νὰ μοῦ ἐπέτρεπε νὰ
εἶμουν μεταξύ σας. Ἀσφαλῶς ὅμως δὲν θά μὲ δεχθῆτε». Καὶ σὰν μορφὴ ἑλλη-
νικῆς τραγωδίας ἀποκάλυψε τὸ τραγικὸ δίλημμα πού εἶχε μέσα του. Σκυμμε-
νος πάνω στὸ τραπέζι τῶν καθηγῶρων ζήτησε ἔλεος γιὰ τὴ σχολὴ πού ἀγά-
πησε. Προσπάθησε νὰ δικαιολογήσῃ τὰ ἀδικαιολόγητα. Μοῦ ἔκανε τὴν ἐντύ-
πωση ὅτι ζητοῦσε ἔλεος «γιὰ τὸν γέρο πού δὲν ὠρίμασε» ἀλλὰ πού εἶχε
ἀναμφιβόλως στὰ νειάτα του προσφέρει ὑπηρεσίες στὸν τόπο.

Ἐὸ ἀνθρώπινος παράγων καὶ ἡ μεταρρύθμιση

Στὸ ἐπίκεντρο κάθε μεταρρυθμίσεως βρίσκονται δύο πρόσωπα ὁ καθη-
γητὴς καὶ ὁ φοιτητὴς.

Πρέπει πρὶν ἀπ' ὅλα νὰ βρεθῆ τρόπος νὰ περιβάλλωνται τῆς ἀκαδημαϊ-
κῆς τηβέννου μόνον ὅσοι ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν ἐπιστῆμη καὶ τὴν διδασκαλία
καὶ νὰ ἀποκλείωνται αὐτοὶ πού θέλουν τὸν τίτλο ἀπλῶς γιὰ κοινωνικὴ
ἐπικράτηση.

Πολλὲς φορές ἀκοῦμε στὴν χώρα μας πὼς σκοπὸς τῶν ἐπιστημόνων ἐδῶ
εἶναι μόνον ν' ἀποκτήσουν τὸν τίτλο τοῦ καθηγητοῦ κι' ὕστερα δείχνουν λίγο
ἐνδιαφέρον γιὰ τὶς ὑποχρεώσεις πού συνεπάγεται τὸ λειτούργημά τους.
Ἡ ἐντύπωση αὐτὴ ἀσφαλῶς ἀδικεῖ μεγάλο ἀριθμὸ ἀληθινῶν ἱκανοτάτων
καθηγητῶν, πού τιμοῦν καὶ διεθνῶς ἀκόμα τὰ Πανεπιστήμιά μας· ἀλλὰ πηγάζει
ἀπὸ τὴν στάση ἑνὸς ἀριθμοῦ καθηγητῶν πού πράγματι μοιάζει σὰν νὰ
θεωρῆ τὴν διδασκαλία σὰν πάρεργο. Ἐλπίζω νὰ μὴν ἀδικῶ κανένα ὅταν λέω
ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ 4 ἴσως 5 καθηγητὰς τῆς ἱατρικῆς σχολῆς, πού ἀπὸ δικὴ τους
πρωτοβουλία ἔχουν περιορίσει τὴν ἐργασία τους σὲ καθαρὰ ἐπιστημονικὲς
ἐπιδιώξεις, ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι ἀσχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν ἰδιωτικὴ τους πελα-
τεία. Κι' ἡ σχολὴ αὐτὴ δὲν εἶναι ἡ μόνη στὸν τομέα αὐτό. Τί νὰ πῆ κανεὶς
γιὰ τὴν Πάντειο καὶ τὴν Ἀνωτάτη Σχολὴ Πολιτικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπι-
στημῶν, πού συντόμως θά συμπτύξουν Νέο Ἀττικὸ Πανεπιστήμιο. Στὴν
πρῶτη, ἔξαιρουμένων τῶν δικαστικῶν—καθηγητῶν ὅπου τὸ ἓνα λειτούργημα
συμπληρώνει τ' ἄλλο, μόνον δύο μεταξύ τοῦ ὑπολοίπου καθηγητικοῦ δυναμι-
κοῦ ἀσχολοῦνται ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον μὲ τὴν διδασκαλία καὶ συγγραφὴ
βιβλίων. Κι' ἀναρωτιέται κανεὶς, γιατί ὁ νέος νόμος, πού ἀπαγορεύει στὸν

καθηγητή να κατέχει πολλές ακαδημαϊκές έδρες δεν προβλέπει τουλάχιστο την άναστολή τής καθηγητικής του δραστηριότητας όσον καιρό κατέχει κατά κύριο λόγο άλλες έξωακαδημαϊκές θέσεις, πού άπαιτούν πλήρη άπασχόληση; Κι' είναι για την προστασία του ίδιου του γοήτρου τής καθηγεσίας ή επιβολή τής πλήρους άπασχολήσεως στους καθηγητές. Ειδικά δέ ο περιορισμός τής ακαδημαϊκής καρριέρας σε άνθρωπους πού δεν έχουν άλλο ενδιαφέρον και μεράκι άπό την επιστήμη τους, άποτελεί κατά την γνώμη τών όμιλητών άπαραίτητου όρου για την άναμόρφωση τής ιατρικής έκπαίδευσης.

«Πρέπει να άπαλλαγη ο καθηγητής άπό κάθε άπασχόληση ξένη προς την άποστολή του, πού είναι ή διδασκαλία τών φοιτητών, ή έρευνα και ή διεύθυνση τής κλινικής του ή του 'Εργαστηρίου του», είπε ο ύφηγητής κ. Ίκκος, πού είχε επιφορτισθη άπό την οργανωτική επιτροπή τών συζητήσεων να παρουσιάση τις σκέψεις τής ομάδος τών μεταρρυθμιστών πάνω στις άπαραίτητες οργανικές άλλαγές πού άπαιτείται να λάβουν χώρα στην σχολή. "Αν μπορεί να εφαρμοσθη ο θεσμός πλήρους άπασχολήσεως σε χώρες με μακραίωνη αντίθετη παράδοση, όπως π.χ. ή Γαλλία, γιατί δεν θα μπορούσε να γίνη και σε μās; Χωρίς αυτόν τον θεσμό ή άπόδοση τών άλλων μέτρων θα είναι άναγκαστικά άνεπαρκής».

"Όπου έπεβλήθη ή πλήρης άπασχόληση, πληροφόρησαν οί ξένοι όμιληταί, παρετηρήθη ότι έλκύονται στην ακαδημαϊκή καρριέρα μόνον όσοι ειλικρινά ενδιαφέρονται για έρευνα και διδασκαλία. "Ο καθηγητής κ. Λούρος, πού πιστεύει στην πλήρη άπασχόληση τών καθηγητών αλλά και κατέχει πλήρως τα πρακτικά προβλήματα πού θα συναντούσε ένα τέτοιο σύστημα στην Έλλάδα, προτείνει μιá πρακτική παραλλαγή. Να άπαιτηται άπό καθηγητές, ύφηγητές και έπιμελητές να εργάζονται άποκλειστικώς στο Πανεπιστημιακό νοσοκομείο τους. Το νοσοκομείο αυτό να τους διαθέτη τò ¼ τών κλινών για ιδιωτική πελατεία. Το σύστημα πρωτοδοκιμάστηκε στο Μαιευτήριο «'Αλεξάνδρας» και έχει έπεκταθη στο «Βασιλεύς Παύλος» και «'Ιπποκράτειον». Με τον τρόπο αυτό λύεται ένα μεγάλο μέρος του οικονομικού προβλήματος του ίδρύματος και συγχρόνως βοηθούνται όλοι οί διδάσκοντες στην «πελατειακή τους έξέλιξη» κι' άποφεύγεται ή διοχέτευσις πελατών σε ιδιωτικές κλινικές.

Δεύτερος βασικός όρος μιās μεταρρύθμισης είναι να γίνη συνείδηση ότι ένας άπό τους δύο κυριώτερους σκοπούς τής άνωτάτης παιδείας, ιδίως τής Ιατρικής, είναι ή διαμόρφωσις έπιστημόνων με άνθρωπιá.

'Ανάπτυξη τής προσωπικότητας κατά τέτοιον τρόπο, ώστε να έχη, όπως είπε στον πρυτανικό του λόγο ο καθηγητής κ. Χωρέμης «την ασύλληπτη εκείνη άκτινοβολία, την όποία είναι ύποχρεωμένος να χρησιμοποιήση ο Ιατρός δια να συμπληρώση την άτέλεια τής γνώσεως προς άνακούφισιν και παρηγορίαν του συνανθρώπου του».

'Αλλά τò πόσο λίγο άποδίδεται προσοχή στον τομέα αυτό τής παιδείας, απέδειξε ο ύφηγητής κ. Τσεβρένης με μερικές παραστατικές εικόνες, πού δείχνουν την έλλειψη σεβασμού τών πανεπιστημιακών ίθυόντων στην προ-

σωπικότητα του φοιτητή. Με την στάση τους καταπατοῦν καθημερινὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ μέλλοντος ἐπιστήμονος. Πῶς μπορούμε νὰ ἀπαιτήσουμε ἢ καταπατημένη καὶ περιφρονημένη αὐτὴ νεανικὴ προσωπικότητα νὰ ἀκτινοβολήσῃ με τὴν σειρά τῆς τὴν κατανόηση γιὰ τὸν συνάνθρωπό τῆς;

Ἄναφέρω μερικὰ χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν εἰσήγηση τοῦ κ. Τσεβρένη : «Τὸ παράδειγμα δεικνύει πόσο λίγο ἔχει ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὁ φοιτητὴς εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ προγράμματος διδασκαλίας. Ἐὰν π.χ. εἶναι πεμπτοετής τότε πρέπει εἰς τὰς 8 - 9 νὰ παρακολουθήσῃ ὀρθοπεδικὴν εἰς τὸ Λαϊκὸ Νοσοκομεῖο, εἰς τὰς 9 - 10 παθολογίαν εἰς τὸ Ἱπποκράτειον, εἰς τὰς 10 - 11 χειρουργικὴν εἰς τὸ Ἀρεταεῖον καὶ 11 - 1 παιδιατρικὴν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Παιδῶν. Ἦτοι ἀγὼν δρόμου μετὰ ἀγωνίας».

Ἄλλοῦ πάλι με τὴν μετακίνηση ἀπλῶς ἐνὸς μαθήματος ἀπὸ τὸ ἀπόγευμα στὶς πρωινὲς ὥρες θὰ ἀπεφεύγετο ἡ ἀναγκαστικὴ κάθοδος τῶν φοιτητῶν τὸ ἀπόγευμα, πού δὲν εἶναι μόνον ἔξοδος καὶ ταλαιπωρία γι' αὐτοὺς ἀλλὰ ἀπώλεια χρόνου πού θὰ μπορούσαν νὰ διαθέσουν σὲ μελέτη.

Θὰ εἶχαμε νὰ προσθέσουμε κι' ἡμεῖς ἀπὸ δικές μας παρατηρήσεις τὴν τρομερὴ ταλαιπωρία πού ὑφίστανται χωρὶς λόγο οἱ φοιτητὲς ἀπὸ τὴν γραμματεία, στὶς ἐγγραφές τους, στὶς ἐξετάσεις κτλ. Καὶ τὸ σπουδαιότερο : πόσοι καθηγηταὶ γνωρίζουν ἔστω καὶ ἐξ ὄψεως τοὺς μαθητὰς των; Πόσοι τοὺς μίλησαν γιὰ νὰ μάθουν τὰ προβλήματά τους καὶ τὶς ἀνησυχίες τους; Εἶναι ζήτημα ἂν τοὺς ἔχουν δεῖ μιὰ φορὰ πρὶν ἀπὸ τὶς προφορικὰς ἐξετάσεις.

Φταίει ἢ πληθώρα τῶν φοιτητῶν πού ἀποκλείει τὴν σωστὴν ἐκπαίδευση καὶ καθιστᾷ ἀδύνατο τὸ πλησίασμα τοῦ καθηγητῆ με τὸν μαθητὴ του.

Ὅλοι καὶ πάλι συμφωνοῦν, καθηγηταὶ καὶ ὑφηγηταὶ ὅτι πρέπει νὰ μειωθῇ ὁ ἀριθμὸς κατὰ τάξεις καὶ νὰ γίνουν νέα πανεπιστήμια. Κανεὶς καθηγητὴς, εἶπε ἕνας ξένος ὀμιλητὴς, δὲν μπορεῖ νὰ παρακολουθῇ ἐπιτυχῶς πάνω ἀπὸ 100 μαθητὲς, ὅση βοήθεια καὶ ἂν ἔχη ἀπὸ ὑφηγητὲς. Συμφωνοῦν καὶ οἱ καθηγητὲς κ.κ. Λοῦρος καὶ Βαλαώρας, πού ἀσχολήθηκαν με τὸ θέμα. Ὁ κ. Λοῦρος ὁμως διαφωνεῖ με τὴν αὐξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καθηγητῶν στὴ χώρα μας, τουλάχιστον στοὺς ἐγγύς μέλλον. Οἱ ὑφηγητὲς τὸ βλέπουν ὡς τὴ μόνη λύση τὴν ἄμεση ἴδρυση 2 νέων ἰατρικῶν Σχολῶν. Διατείνονται ὅτι αὐτὸ δὲν παρουσιάζει δυσκολίες ἂν χρησιμοποιηθοῦν μερικὰ ἀπὸ τὰ ἄριστα ἐξοπλισμένα κρατικὰ νοσοκομεῖα.

Ὅλοι συμφωνοῦν κατ' ἀρχὴν, ἀλλὰ διαφωνοῦν στὸν τρόπο πραγματοποίησεως. Μερικοὶ τῶν πανεπιστημιακῶν δὲν θέλουν νὰ χάσουν τὸ μονοπώλιο, φοβούμενοι τὸν συναγωνισμό, ἄλλοι πάλι διατείνονται ὅτι με τὸν πληθωρισμὸν ἔδρων θὰ μειωθῇ τὸ γόητρο τοῦ καθηγητοῦ. Ἄραγε ὁμως δὲν μειώνεται ὅταν δὲν τοῦ δίδεται ἢ εὐκαιρία νὰ κἀνῃ ἀληθινὰ ὑψηλῆς ποιότητος διδασκτικὴ ἐργασία;

Εἰδικὰ αἰτήματα

1) Ὁρθολογιστικὸ πρόγραμμα : «Ἡ ἰατρικὴ ἐκπαίδευση στὴν Ἑλλάδα», εἶπε ὁ ὑφηγητὴς Ποντίφυξ, «εἶναι σύνολο ἐπὶ μέρους γνώσεων χωρὶς καμμιά

κατευθυντήρια γραμμή και νομίζω ότι αν κανείς θελήσει να μιλήσει με ειλικρίνεια θα πη ότι η εξέλιξη του προγράμματος αυτού δημιουργήθηκε πιο πολύ από προσωπικούς λόγους παρά από την κυριαρχία μέσα στο μυαλό των υπευθύνων μιας κατευθυντήριας γραμμής με ένα προκαθορισμένο σκοπό και απόλυτη σαφήνεια».

Όλοι συμφωνούν ότι πρέπει να αναμορφωθεί το προπτυχιακό πρόγραμμα, να τονισθεί ή διδασκαλία των 6 βασικών μαθημάτων (παθολογία, χειρουργική, μαιευτική, παιδιατρική, ψυχιατρική και υγιεινή) και να περιορισθεί ή διδασκαλία των ειδικών μαθημάτων. Για προσωπικούς καθαρώς λόγους π.χ. το πρόγραμμα είναι άδικαιολόγητα βεβαρημένο με μαθήματα όπως δερματολογία (έξαπλάσιες των ξένων σε ώρες κατ' ανάλογια προς τις σπουδές) και ιατροδικαστική εις βάρος βασικών μαθημάτων.

«Το εύκολωτερο πράγμα είναι να προσθέσει κανείς μαθήματα αλλά είναι σχεδόν αδύνατο να τα αφαιρέσει», έδήλωσε ένας άλλος όμιλητής καλεσμένος της Έταιρίας. Το ίδιο μου έμπιστευθήκε ένας από τους φωτισμένους καθηγητές. «Το πρόγραμμα πρέπει να αναμορφωθεί αλλά πώς θα περιορίσουμε ώρισμένους συναδέλφους μας».

Η έγχείρηση πάντως πρέπει να γίνει αλλά ποιός θα την κάνει; Είτε πρέπει να δείξει ήρωισμό ή Σχολή, είτε πρέπει να επέμβη το Κράτος.

2) Αύξηση ώρων διδασκαλίας: Σήμερα οι Έλληνες φοιτητάι διδάσκονται ουσιαστικά 2.500—3.000 ώρες έναντι 5—8.000 των συναδέλφων των σ' άλλες χώρες. Πρέπει να γίνει έντατικότερα χρησιμοποίηση των 5 έτων σπουδών. Αντι 3½ ώρες ήμερησίως να διδάσκονται 5 ώρες και να αύξηθούν οι έβδομάδες του άκαδημαϊκού χρόνου από 25 σε 40 έτησίως.

3) Μείωση θεωρητικής διδασκαλίας και αύξηση της κλινικής και έργαστηριακής εξάσκησης: Η από έδρας διδασκαλία στο έξωτερικό καταλαμβάνει αναλόγως του Πανεπιστημίου 13—30% του συνόλου των ώρων, ενώ στα έλληνικά Πανεπιστήμια άποτελεί την κυρία μέθοδο διδασκαλίας και άποροφά περίπου 70% τής ώρας. «Άκόμα και η έργαστηριακή εξάσκησης μετατρέπεται συνήθως εις μάθημα, ή δε κλινική είναι συνήθως θεωρία», είπε ή ύφηγήτρια Παυλάτου.

Τρεις είναι οι λόγοι γι' αυτό: α) Το πλήθος των μαθητών, β) ή έλλειψη βοηθητικού διδακτικού προσωπικού, γ) ή έλλειψη έργαστηρίων και κλινικών.

Σε όλα αυτά προτείνονται λύσεις: α) Η ίδρυση νέων ιατρικών σχολών και μείωση των πρωτοετών φοιτητών σε 100 για κάθε σχολή. β) Χρησιμοποίηση ως έμμισθο διδακτικό προσωπικό τους ύφηγητές και έπιμελητές. γ) Χρησιμοποίηση των καλά έξωπλισμένων κρατικών νοσοκομείων για εξάσκηση των φοιτητών. (Μήπως π.χ. δέν θα μπορούσε άμέσως να ιδρυθή νέα ιατρική σχολή στο Κρατικό Πειραιώς, ως τμήμα του νέου Άττικού Πανεπιστημίου);

4) Ειδικά ώργανωμένη μεταπτυχιακή εκπαίδευση. Στην χώρα μας είναι άνύπαρκτη, και το χειρότερο δέν έχει συνειδητοποιηθή ή ανάγκη της. Πρόγραμμα εξειδικεύσεως δέν ύπάρχει και ούτε ειδική παρακολούθηση. Δέν φθάνει όμως αυτό. Χρειάζεται και συνεχής μετεκπαίδευση των γιατρών.

“Όπως δὲ τόνισε ὁ ὑφηγητὴς κ. Ίκκος, παρ’ ὅτι ἀσφαλῶς θὰ χρειασθοῦν νὰ αὐξηθοῦν ὠρισμένα ἔξοδα, τελικῶς ἡ βελτίωση τῆς ἰατρικῆς περίθαλψης θὰ ἐπιφέρει οἰκονομίες στὸ κοινωνικὸ σύνολο.

«Οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς προτάσεις», εἶπε, «γιά τὴ βελτίωση τῆς Ἰατρικῆς Παιδείας στὸν τόπο μας, μποροῦν νὰ γίνουν χωρὶς ἀξιόλογες δαπάνες. Ἐκεῖνο ποῦ χρειάζεται εἶναι πρῶτα ἀπ’ ὅλα νὰ ἀναγνωρισθῆ ἡ ὕπαρξη καὶ ἡ τεράστια σημασία τῶν προβλημάτων κι’ ὕστερα νὰ ὑπάρξη καλὴ θέληση καὶ ἡ ἀπαραίτητη διάθεση γιά τὴ λύση τους».

«Ὑρισμένες πάλι ἀπὸ τὶς προτάσεις μας, ὅπως π.χ. αὐξηση τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ, δημιουργία νέων Ἰατρικῶν Σχολῶν, θεσμὸς πλήρους ἀπασχολήσεως κλπ., ἀπαιτοῦν τὴ δαπάνη ὠρισμένων ποσῶν. Θέλω ὁμως νὰ τονίσω ὅτι *κάθε δαπάνη γιά τὴν βελτίωση τῆς Ἰατρικῆς ἐκπαίδευσης καὶ κατὰ συνέπεια καὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς Ἰατρικῆς, προκαλεῖ σημαντικὴ οἰκονομία γιά τὴ χώρα μας.* Νομίζετε ἴσως ὅτι παραδοξολογῶ. Λίγοι ὑπολογισμοὶ ὁμως δείχνουν τὴν ἀλήθεια αὐτοῦ ποῦ εἶπα καὶ σὰν παράδειγμα ἀναφέρω τὶς δαπάνες γιά τὴ νοσοκομειακὴ περίθαλψη. Εἶναι πολὺ φυσικὸ νὰ περιμένουμε ὅτι ἂν βελτιωθῆ τὸ ἐπίπεδο τῆς Ἰατρικῆς στὴ χώρα μας, τότε ὁ χρόνος νοσηλείας στὸ νοσοκομεῖο θὰ ἐλαττωθῆ γιά τὸν κάθε ἄρρωστο περίπου κατὰ πέντε ἡμέρες (2-3 ἡμέρες γιά τὴν διάγνωση καὶ 2-3 μέρες γιά τὴ θεραπεία του λιγώτερο ἀπὸ σήμερα). Μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα γιά τὸν ἀριθμὸ τῶν κρεβατιῶν, τὴ διάρκειά τῆς νοσηλείας τοῦ κάθε ἄρρώστου καὶ τὸ ἡμερήσιο κόστος νοσηλείας, ἡ ἐλάττωση αὐτῆ τῶν πέντε ἡμερῶν θὰ προκαλέσῃ τὸν χρόνον οἰκονομία 300-400 ἑκατομμυρίων στὶς δαπάνες γιά τὴ νοσηλεία τῶν νοσοκομειακῶν ἄρρώστων. Καὶ ἓνα μικρὸ μόνον μέρος ἀπὸ τὰ ποσὰ αὐτὰ φτάνει γιά νὰ καλυφθοῦν οἱ δαπάνες ποῦ χρειάζονται γιά νὰ γίνῃ ὑποδειγματικὴ ἡ ἰατρικὴ ἐκπαίδευση στὴ χώρα μας».

Ἐσ σημειωθῆ ὅτι βασικὰ εἶναι ἀδύνατο νὰ ὑπολογισθῆ ἡ τεράστια οἰκονομία ποῦ θὰ προέλθῃ ἀπὸ τὴν ἄρτια ὀργάνωση ἰατρικῆς περίθαλψης, διότι ὅπως εἶναι φυσικὸ μόνον ἡ καλὴ προληπτικὴ ἰατρικὴ μπορεῖ νὰ μειώσῃ τὸν χρόνον ἀπουσιῶν ἀπὸ τὴν ἐργασία καὶ νὰ αὐξήσῃ τὴν παραγωγικότητα.

Ἐναμφιβόλως ἡ πρωτοβουλία τῆς Ἐταιρείας Ἰατρικῶν Σπουδῶν πρέπει νὰ ἐξετασθῆ στὴν οὐσία τῆς ἀπὸ τοὺς εἰδικούς. Ἐσ μὴ θεωρηθοῦν θιγόμενοι οἱ καθηγηταί. Βασικὰ πιστεύουμε ὅτι καθηγηταὶ καὶ ὑφηγηταὶ ἔχουν τὸν ἴδιον σκοπὸ κατὰ νοῦ—τὴν ἀνύψωση τῆς Ἰατρικῆς ἐπιστήμης καὶ παιδείας.

Ἐπως εἶπε στὸ μῆνυμά του πρὸς τοὺς συνεδριάζοντας ἰατροὺς ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως «Ἐδῶ ποῦ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστῆμη ἐπραγματοποίησε τὰ πρῶτα τῆς βήματα, ἄς ἀναθάλλῃ τώρα τὸ δέντρο τῶν ἰατρικῶν σπουδῶν. Ἐρριζομένον εἰς τὴν πείραν τῶν παλαιῶν, ἄς δώσῃ τοὺς ἀγλαοὺς καρπούς του μὲ τὴν σοφία τῶν νεωτέρων· ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία πολλὰ στηρίζει καὶ πολλὰ ἐλπίζει ἐπὶ τοῦ ἰδικοῦ σας ἔργου. Τὰ πολῦτιμα συμπεράσματα τῶν ἐργασιῶν σας θὰ εἶναι ὁ γνώμων τῶν ἰδικῶν μας προσπαθειῶν. Διότι σεῖς εἴσθε οἱ ἐμπνευσταὶ τοῦ νομοθέτου. Σεῖς εἰς τὸν τομέα σας—καὶ ἡ δύναμις τοῦ λαοῦ ποῦ ἀναδεικνύει εἰς τὰ ἐλεύθερα καθεστῶτα τὰς κυβερνήσεις».